

24/02/2022

Cap a una educació sexual integral

En la última dècada (2010-2019) s'han reportat 134 casos de violacions en grup a Espanya. Aquestes dades obren el debat públic sobre la incorporació d'una educació sexual integral als centres educatius com a mètode de prevenció. A Espanya, no ha estat fins al 2020 que el Govern ha aprovat una llei educativa que incorpora una educació sexual integral. En aquest context, el Grup AFIN-UAB ha realitzat una investigació en diverses escoles conclouent que és necessària l'educació sexual per fomentar l'equitat de gènere. El projecte pretén contribuir a aquesta educació per mitjà de seminaris, un congrés internacional, un documental i una guia sobre educació sexual per a escoles.

L'Institut Nacional de les Dones, del Ministeri d'Igualtat d'Espanya, ha escollit el projecte (Re)pensant l'educació sexual integral des d'una perspectiva de gènere centrada en la infància proposat i dirigit per Estel Malgosa, doctoranda en etapa final de la seva tesi doctoral sobre la temàtica, i becària FI del Grup de Recerca AFIN amb seu al Departament d'Antropologia Social i Cultural de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Entre el 2010 i el 2019 s'han reportat 134 casos de violacions en grup a Espanya (Martínez, 2019). La reacció de la població a aquests successos ha obert el debat públic sobre la necessitat incorporar l'educació sexual integral als centres educatius com a eina de prevenció de les violències sexuals i conductes sexistes (Alías, 2018; Martínez, 2019), posant una problemàtica de llarga existència a l'agenda política.

La sensibilitat del tema i la representació de la infància com a asexual i innocent (Blasie,

2009, 2013; Davies i Robinson, 2010; Egan i Hawkes, 2008; Frankham, 2006; Holford, Emma i Huuki, 2013; Moore i Reynold ; Renold, 2005), ha fet que, malgrat la recomanació de diversos organismes internacionals (UNESCO, 2009; WHO Regional Office for Europe & Federal Centre for Health Education, 2010) i nacionals (Llei Orgànica 2/2010), la llei educativa espanyola vigent fins a finals del 2020 (Llei Orgànica 8/2013) no contempli l'educació sexual a les escoles de primària. El 29 de desembre de 2020 el govern socialista espanyol va aprovar una nova llei educativa (Llei Orgànica 3/2020) que incorpora l'educació sexual de manera transversal a les escoles de primària a l'educació en salut. Tot i que la llei està en un estat molt inicial –es preveu que la seva implementació total sigui el 2024–, per això encara no s'han desenvolupat els nous currículums educatius ni s'ha especificat com es desenvoluparà la formació del professorat. Això no obstant, aquest canvi legislatiu comporta un marc òptim per reflexionar sobre quina educació sexual volem oferir a la infància.

Els resultats de les investigacions realitzades pel Grup AFIN-UAB sobre l'educació sexual a les comunitats educatives de les escoles de primària dins del projecte SexAFIN, dutes a terme entre el 2017 i el 2021 amb la participació de 1.800 nenes i nens de set escoles de primària de diferents municipis de la província de Barcelona i 150 nenes i nens de 2 centres de Ciudad Juárez (Mèxic), mostren com entorn a la sexualitat es desenvolupen grans asimetries de poder de gènere, per la qual cosa per fomentar l'equitat de gènere cal educar a la sexualitat. Per això, aquest projecte pretén contribuir al desenvolupament d'una educació en igualtat i coeducació a través de l'educació sexual integral al voltant de la qual es desenvoluparan quatre activitats de transferència que permetin (re)pensar l'educació sexual que oferim des d'una perspectiva de gènere centrada a la infància.

En primer lloc, es durà a terme un cicle de 7 seminaris mensuals (gener-juliol 2022) sobre educació sexual dirigit a personal acadèmic, professionals de l'educació, estudiants, famílies i la comunitat en general. Les idees principals de cadascun seran recollides en càpsules audiovisuals disponibles en accés obert a través del canal AFIN de youtube. D'altra banda, s'organitzarà un congrés internacional virtual (juliol 2022) en què es combinaran comunicacions de ponents convidats rellevants a nivell nacional i internacional amb taules rodones de debat i de discussió. Com a tercera activitat, es produirà el documental "La sexualitat amb ulls de nena", que recollirà el que diuen les nenes i els nens de diferents escoles de primària sobre la sexualitat, amb què ajudar les persones adultes a (re)pensar l'educació sexual que oferim i com podríem millorar-la. Per últim, s'elaborarà una guia sobre educació sexual amb suggeriments dirigits a les comunitats educatives sobre com acompanyar nenes i nens en el coneixement de la seva sexualitat, elaborada a partir de les reflexions sorgides als seminaris i congrés, així com als resultats del projecte SexAFIN entre 2017 i 2022.

Estel Malgosa

Grup de Recerca AFIN
Departament d'Antropologia Social i Cultural
Universitat Autònoma de Barcelona

Referències

Alías, M. (2018). **El 'caso Manada' resucita el debate sobre la educación sexual para alumnos y jueces. Vozpopuli (30/4/2018)**. Recuperado de:
https://www.vozpopuli.com/espana/politica/manada-resucita-debate-educacion-alumnos_0_1131487623.html (Accessed June 9 2021).

- Blaise, M. (2009). **“What a girl wants, what a girl needs”**: Responding to sex, gender, and sexuality in the early childhood classroom. *Journal of Research in Childhood Education*, 23(4), 450-460.
- Blaise, M. (2013). **Charting new territories: re-assembling childhood sexuality in the early years classroom**. *Gender and Education*, 25(7), 801-817.
- Davies, C. y Robinson, K. (2010). **Hatching babies and stork deliveries: Risk and regulation in the construction of children’s sexual knowledge**. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 11(3), 249-262.
- Egan, D. y Hawkes, G. (2008). **Imperiled and perilous: Exploring the history of childhood sexuality**. *Journal of Historical Sociology*, 21(4), 355-367.
- Frankham, J. (2006). **Sexual antinomies and parent/child sex education: Learning from foreclosure**. *Sexualities*, 9(2), 236-254.
- Holford, N., Renold, E. y Huuki, T. (2013). **What (else) can a kiss do? Theorizing the power plays in young children's sexual cultures**. *Sexualities*, 16(5-6), 710-729.
- Moore, A. y Reynolds, P. (2018). **Childhood and Sexuality**. *Contemporary Issues and Debates*. London: Palgrave Macmillan.
- Renold, E. (2005). **Girls, boys and junior sexualities. Exploring children’s gender and sexual relations in the primary school**. New York: Routledge Falmer.
- UNESCO. (2009). **International Technical Guidance on Sexuality Education: An evidence-informed approach for schools, teachers and health educators. The Rationale for Sexuality Education**, I, 123. Recuperado de: <http://scholar.google.com/scholar?hl=en&btnG=Search&q=intitle:International+Technical+Guidance+on+Sexuality+Education#2>
- WHO Regional Office for Europe y Federal Centre for Health Education (2010). **Standards for sexuality education in Europe. A framework for policy makers, educational and health authorities and specialists**. Cologne: BZgA.

[View low-bandwidth version](#)